

ЗМІСТ

ВЕРБА НАД ВОДОЮ	1
ВІЄ ВІТЕР	2
В КІНЦІ ГРЕБЛІ	»
ВСТАЄ ХМАРА	3
ГАЙДАМАКИ	4
ГАЛИЧАНОЧКА	5
ГЕЙ, ЛІТА ОРЕЛ	6
ГЕЙ, МУТЕ, ХЛОПЦІ	»
ГЕЙ, ТАМ НА ГОРІ СІМ	8
ГНАТІВ СИН	9
ГОРИ, ГОРИ	10
ДЕ ГОРИ КАРПАТИ	»
ЗА ГОРИ СОНЦЕ	12
ЗАКУВАЛА ЗОЛУЄНКА	»
ЗІРВАЛАСЯ ХУРТОВИНА	14
ІДИ ВІД МЕНЕ	»
ІШОВ КОЗАК ПОГАЙКОМ	15
ІДЕ СІКОВЕ ВІАСЬКО	16
МЕНІ ВОРОЖКА	»
МІСЯЦЬ І ЗІРОНЬКИ	17
НА ЦВИНТАРІ	18
НЕ РУБАЙ ЛІЩИНУ	19
НІ ГРОМУ, НІ ТУЧІ	20
НУМО, БРАТІЯ	»
ОЙ, ГІЛЯ, ГУСОНЬКИ	22
ОЙ, ДЖИГУНЕ, ДЖИГУНЕ	23
ОЙ, ЗА ЛІСОЧКОМ	»
ОЙ, КРАЧЕ, КРАЧЕ	24
ОЙ, МІСЯЦЮ, МІСЯЧЕНЬКУ	»
ОЙ, НАСТУПАЛА	26
ОЙ, ПІД ГАЕМ	27
ОЙ, ТИ, НІЧЕНЬКО	»
ОЙ, У ПОЛІ БЕРЕЗА	28

ОЙ, У ПОЛІ ТРИ	29
ОТАМАН	30
ОХ, І НЕ СТЕЛИСЯ	31
ПІСНЯ ЗАЧАЛАСЬ	32
ПІСНЯ ПРО НЕЧАЯ	»
ПІШОВ ІВАН	34
ПОЛТАВСЬКИЙ РУШНИЧОК	35
РОЗКОПАЙТЕ, ХЛОПЦІ	36
РОЗПРОЩАВСЯ КОЗАК	»
СЕРЕД СЕЛА ДИЧКА	38
СТОУТЬ СОКОЛ	39
ТА ПОДАЙ, ДІВЧИНО	40
ТЕЧЕ ВОДА В СИНЕ	»
ТИХО НАД РІЧКОЮ	42
У ГАЮ ПІД КРУЧЕЮ	43
ЧОТИРИ РОЖІ	44
Я СЬОГОДНІ ВІД ВАС	45

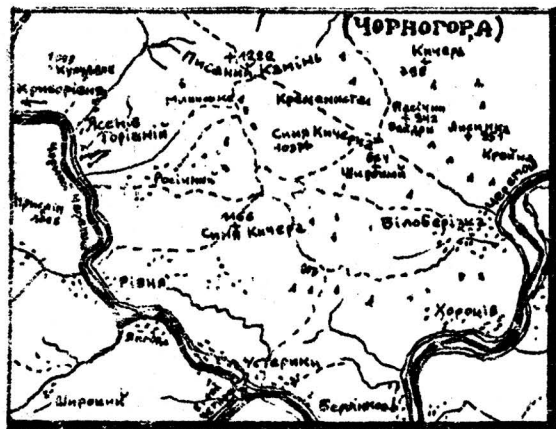
• ПЬОЛСЬКІ ПІСНІ (PL)

BALLADA O ŚW. MIKOŁAJU	46
BUMKA	47
PRZYLECIAŁY GES	»
OJ, TY, OJCZE OTAMANIE	48

• БОЛГАРСЬКІ ПІСНІ (BG)

ГРАДИЛ ИЛИЯ	49
ЗАСВИРАЙТЕ, МУРИ	50
ИМАТЕ ЛИ ВИНО?	51
ХЕЙ, ПОЛЕ ШИРОКО	52

ДЕ ГОРИ КАРПАТИ ДЕ ПИСАНИЙ КАМІНЬ

ТУРИСТСЬКИЙ ПІСЕННИК

ЛІТО 1982

Дорогі Друзі, Подруги, Подружжя і Подружата!

Оце друга рибка на цьому безнадійному, як деякі кажуть, безриб'ї (а навіть, як це тільки раі, то яшні вродливий!). Тим разом проєкт змі-
сту я конантував з багатьма особами (ад-
же це пісенник для всіх!) На жаль вони
не знали, що в справі гарне, та пропонував
зовсім інші пісні. Та чого тут немає! Немає
пісень, що в деяких пісенниках займають по-
чесні місця (і тільки займають). Немає багато
з ресурсів наших художніх колективів, бо
як зрається, число ансамблів перевищує
число виконуваних пісень. А з до зарізу
цьогоханого всіми репертуару певного тріо
є тільки одна (майгірша) пісня.

Як досі, ніхто не пішов за моїм прила-
дом, хоч я заохочував. Ба, пісенники ці-
ком зичини з кнйгарень, знати, що и
деінде побоялись конкуренції!

То може хтось би мені поміг? Праця це
нехала. І нелегка. Може бути шкідли-
ва для здоров'я та загрожувати укладу
меннями. Щоправда зичини інші гдві-
малоті діло ронів п'ятдесять по прекур-
сорах, але думаю, що раз можна попро-
бувати шорше. Тільки прошу не то-
питись, бо треба буде вестн регулятик,
регляментацию, записи и передати. А як
ще буде забагато охочих до роботи, то
буду мусити прийняти секретаря.

А помн що, нехай ті пісні принесуть
Вам багато радощів!

М.п. субота, год. 2342

Лех

УКРАЇНСЬКІ ПІСНІ

1

ВЕРБА НАД ВОДОЮ

Верба над водою, коріння в долину;
Що-сь ми й учинила, що-сь ми й учинила,
Що за тобов гину?

Я ти не зробила, ані мої очі,
То ти учинили, то ти учинили
Твої темні ночі.

Фраєрков^а ти була, жонов ти не буду,
За то тя не хочу, за то тя не хочу,
Глядай собі другу.

Глядай собі другу, я вже собі найшла,
Коли-м під явором, коли-м під явором
Сиві волки пасла.

Волки ся напасли сіна зеленого,
Я ся навбіймала, я ся навбіймала
Личка рум'яного.

с Поволі — G⁷ с G⁷ с F (Закорпатт)

Верба над во- до- ю. Корін-ня в до- ли- ну; Що-сь ми й
у-чи-ни-ла, що-сь ми й у-чи-ни-ла. Що-за то-бо-в ги-ну?

РЕЙД „КАРПАТИ“

це наше головне туристичне починання. Звичайно
з'їжджасмося в першу неділю серпня /можна вже
в суботу! / до Білянки в новосанцівському вос-
відстві. Доїзд з Горлиць "червоним" автобусом.

СТОРИНКА 3

ВІЄ ВІТЕР

Віє вітер, віє буйний, дуби нагинає;
Сидить козак на могилі та й вітру питає:

Скажи, вітре, скажи, буйний, де козацька доля,
Де фортуна, де надія, де слава і воля?

Йому вітер одвічає: Знаю - каже - знаю,
Твоя доля козацькая в далекому краю.

Твоя доля затоптана сірими волами...
Ой, сів козак та й заплакав гіркими сльозами.

Широко

Ві-є ві-тер, ві-є буй-ний, дуби на-ги-на-є,
Си-дить ко-зак на мо-ги-лі, та й ві-тру пи-та-є.

В КІНЦІ ГРЕБЛІ

В кінці греблі шумлять верби, що я насадила;
Нема того козаченька, що я полюбила.

Ой, немає козаченька, поїхав за Десну.
Рости, рости, дівчинонько, на другу весну!

Росла, росла дівчинонька та й на порі стала;
Хдала, хдала козаченька та й плакати стала.

Ой, не плаче, карі очі, така ваша доля:
Полюбила козаченька при місяці стоя!

Зелененькі огірочки, жовтенькі цвіточки...
Нема мого миленького, плачуть карі очки!

Нешаслива та билина, що росте у полі,
Нешаслива та дівчина, що немає долі...

ВСТАЄ ХМАРА

Встає хмара з-за лиману, а друга з моря;
Захурилась Україна, така її доля!

Захурилась, заплакала, як мала дитина.
Ніхто її не рятує, козачество гине...

Гине слава, батьківщина, немає де дітись;
Виростають нехрещені козацькі діти.

Україно, Україно, серце моє, ненько!
Як згадаю твою долю, заплаче серденько!

Помалу

Сл. Т. Шевченка, муз. К. Ствценка

Вста-є хма-ра з-за ли-ма-ну, а дру-га з мо-ря,
Заху-ри-ла-сь Укра-ї-на, та-ка її до-ля.

Там гуляємо при спільному багатті, ділимося на
траси та в понеділок уранці починаємо мандрів-
ку, щоб за два тижні знов зійтися в іншому мі-
сці на закінченні. Чи іхати? - це дурне пита-
ння, і на такі не відповідає. Скажу тільки, що
не можна чекати до кінця липня, але слід при-
готовитись заздалегідь. Про те, що треба зоб-
ратити з собою, читай на наступних сторінках.

Я особисто РЕКОМЕНДУЮ ЗАГАЛНОПАРСЬКИЙ
ОГЛЯД ТУРИСТСЬКОЇ ПІСНІ (ГІБРА) В ШИКАРСЬКІЙ
ПОРТФЕЛІ, ЩО ВИЙДЕТЬ ЯКРАЗ ПЕРШОЮ НАДАНОЮ
ПОРТФЕЛЮ. ЦЕ ВЖЕ ВИКЛАДІТЬСЯ ОБСЛУЖУВАТИ, А В НАСТУПНОМУ РОЦІ ПО-
СЕРВОВАТИ (НАВШІТТИ) ДО БІЛАНЬ МАЙНА ВСТІГМУТИ МІСЦИМ
ЩЕ Я ЗАПІВАТИ (НАВШІТТИ) ДО БІЛАНЬ МАЙНА ВСТІГМУТИ МІСЦИМ
ПРОТЯЖНО ПОЗДАМ, ЩЕ ПЕРША ВИХОДОМ ТРАС. ЦЕ ПЕРШЕ ПЕРШО

СТОРІНКА ?

В кінці греблі шумлять верби, що я наса-ди-ла.
Нема то-го ко-за-ченька, що я по-лю-би-ла.

ГАЙДАМАКИ

Ой, нащо ж ви, славні брати гайдамаки,
Посіяли трупом степи та байраки?
Гей, неволе, наша доле!
Не так ті байраки, як уманське військо,
Налетіли вранці до вечора чисто!

Запалали замки, запалали вежі,
Танцювали пани в червоній пожежі.
Гей, неволе, наша доле!
Бодай же, враже, тобі не вставати,
На наших весіллі повік не гуляти!

Не плач, не журися, Україно-мати,
Полягли навіки воріженьки кляті.
Гей, неволе, наша доле!
Сини мої любі, сини гайдамаки,
Зацвінуть в розкошах червоні маки.

Запишають буйно ясні волі квіти
І згадають славних лицарських діти.
Гей, неволе, наша доле!
Брати-гайдамаки бардош добре стали,
За рідну Україну голови поклали.

g Бадьоро d Е♭ С.С.Маршак і М.С.Бірюков

Ой, нащо ж ви, славні брати гайдамаки,
Посіяли трупом степи та байраки?
Гей, неволе, наша доле!
Не так ті байраки, як уманське військо,
Налетіли вранці до вечора чисто!

ГАЛИЧАНОЧКА

Соловей змовка, як тільки розкрива уста,
І кус зозуля з гілки, і звідти літа.
Ходить, бродить над рікою колісаночка;
Не дає мені спокою Галичаночка,
Галичаночка.

Я вірву найкращі квіти у моїм садку
І на беріг в росах митий напрошки піду.
Буду хдати до світанку, буду хдати весь день
Чи не стріну Галичанку: хай навчить пісень,
Хай навчить пісень.

Жар-трянди не зів'яли на новім столі,
Як уміли, розказали про мої калі,
Що без неї я не радий і пройти весь світ.
Шле кохана для розради співанку мені,
Співанку мені.

Не напоями-зіллями приворожує, -
Серце щирими словами розтривожує.
Плине, плине вдаль водою колісаночка.
Я жасливий, бо зі мною Галичаночка,
Галичаночка.

Помірно

Соловей змовка, як тільки розкрива уста,
І кус зозуля з гілки, і звідти літа.
Ходить, бродить над рікою колісаночка;
Не дає мені спокою Галичаночка,
Галичаночка.

6

ГЕЙ, ЛІТА ОРЕЛ

Гей, літа орел, літа сизий попід небесами;
Гуля Максим, гуля батько степами-лісами.

Ой, літа орел, літа сизий, а за ним орлята;
Гуля Максим, гуля батько, а за ним хлоп'ята.

Отакий-то наш, такий отаман, орел сизокрилий!
Гуля Максим, гуля батько степами-ярами.

Шануйтеся ж, вражі пани, скажені собаки:
Йде Залізник Чорним шляхом, за ним гайдамаки!

ГЕЙ, НУТЕ, ХЛОПЦІ!

Гей, нуте, хлопці, славні молодці,
Чом ви смутні, не веселі?
Хіба в шинкарки мало горілки,
Пива і меду не стало?

Гей, наливайте повні чарки,
Щоб через вінця лилося,
Щоб наша доля нас не цуралась,
Щоб краще в світі жилося!

Вдармо ж об землю лихом-журбом,
Щоб стало всім веселіше.
Вип'єм за щастя, вип'єм за долю,
Вип'єм за все, що рідніше!

Щоб наша доля нам засіяла,
Мов тая зіронька з неба;
Доленька тая - воля свята,
Більшого щастя не треба!

Пиймо ж, панове, пиймо, молодці,
Пиймо, покіль іще п'ється,
Поки недоля нас не спіткала,
Поки ще лихо сміється!

Помірно Мюз. К. Стеценка Слова Т. Шевченка

Гей, лі-та о-рел, лі-та си-
по-ні, не-сизо-кри-лий, гу-ля ма-ксим,
гу-ля ба-ть-ко сте-па-ми, я-ра-ми.

СПОРЯДЖЕННЯ

для літнього, двотижневого, гірського мандрювання /короткий курс для менш досвідчених та безтурботних туристів/

Лекція I: ОДЯГ

- Добрі туристські **черевики**! З м'якої, подвійної шкіри, на м'якій підшві з хобобками. В крайньому разі "піонерки" /швидко промокнуть/. В нових чоботах слід трохи походити перед виїздом. Зовсім невідповідні: півчеревики, спортивні текстильні тапочки, "аділаси", босоніжки тощо. Можна їх взяти лише як другу пару на зміну під час постою.
- Товсті вовняні **носки** /захищають ногу від обтирання/ і під слід тонкі, бавовняні /вбирають піт/. Взяти по дві пари на зміну. Еластичні носки, зі штучного волокна - невідповідні.

СТОРІНКА 13

Помірно

Гей, ну-те, хло-пці, сла-вні мо-ло-дці, чом ви смутні, не ве-селі?
Хі-ба в шин-кар-ки ма-ло го-ріл-ки, пи-ва і ме-ду не ста-ло?

8 ГЕЙ, ТАМ НА ГОРІ СІЧ

Гей, там на горі Січ іде,
Гей, малиновий стяг несе,
Гей, малиновий!

П-в Наше славне товариство,
Гей, мамерує, раз, два, три!

Гей, попереду кошовий,
Гей, як той орел степовий,
Гей, як той орел.

Гей, а по заду осавул,
Гей, твердий хлопець, як той мур,
Гей, твердий хлопець.

Гей, а по боках четарі,
Гей, то сторожі вогневі,
Гей, то сторожі.

Гей, наша Січ нам дорога,
Гей, як та мати всім одна,
Гей, як та мати.

Гей, повій, вітре, із степів,
Гей, дай нам силу козаків,
Гей, дай нам силу!

Гей, дай нам силу й відвагу,
Гей, Україні на славу,
Гей, Україні!

Маршово

9 ГНАТІВ СИН

На Різдво в церкві дзвони дзвонять,
А в Гнатів самогонку гонять;
Всі до неї заглядають
І потрошки попивають, колядують.

Дядько Гнат на печі валявся,
Батьківщини він там доживався...
Сало й хліб він закопав
Та й нікому не казав, законспірував.

Його жінка така господиня:
Закопала добра повну скриню
Та й нікому не дає,
Сама його не має - хай гниє!

Його донька така чепуруха:
Розрослася, як тая пампуха,
Та й робить нічог' не хоче,
Лиш до хлопців все мороче, заміх хоче!

Гнатів син виріс як дубина,
Але все ж він ще мала дитина!
Та й по селах блукає,
Сам не знає, хто він є, Гнатів син...

Помірно

РУШТЕСЯ, ГНАТИ,
ІДЬТЕ НА „КАРПАТИ“!

ГОРИ, ГОРИ

Я люблю волю, простір, далечинь,
 Бо я бурлак з далеких поколінь.
 В одному місці я не могу жить,
 Іти у мандри все мене кортить.
 Як заблестить лиш сонце в небесах,
 Як замушить вітрець по деревах,
 То в тілі кров моя аж закипить,
 Іти у мандри все мене кортить.

П-В Гори, гори, хиття бурлацьке,
 Життя байдуже, ах, юнацьке!
 Царить над нами сила власная,
 Горить усе любов прекрасная.

Мене не страшить буря, ані грім;
 Просторий світ це є для мене дім.
 Я б мандрував по горах, долинах;
 Голубе небо це для мене дах.
 Мене не спинить море, океан,
 Мене не страшить навіть гурган.
 До невігод всіляких я привик;
 Мос знам'я - подертий черевик!

ДЕ ГОРИ КАРПАТИ

Де гори Карпати, де Писаний Камінь,
 Туман в полонинах пливе.
 Тебе, рідний краю, до болю кохаю.
 Навік полонив ти мене!

П-В Гей-гей, гей-гей...

Такому коханню в житті не зів'яти,
 А в серці завжди берегти.
 В Карпати, в Карпати, в далекі Карпати
 Лети, моя пісню, лети!

Лети в Чорногору, в її полонини,
 Спочинь на ялиці стрункій,
 Вдар громом об скелі, котись по долині,
 Верхами неси гомін мій.

Рухливо

Я люблю во-лю, простір да-лечинь, Бо я бур-лак з да-леких по-ко-
 лінь. Як за-блестить лиш сонце в не-бесах - Як заму-ши-ть
 ві-трець по де-ре-вах. То в ті-лі кров мо-я аж за-ки-п-
 ить. Іти у ма-н-дри все ме-не ко-р-ти-ть. Го-ри, го-ри - де та бур-
 лацьке - жи-ття бай-ду-же, ах, ю-нацьке! - Ца-ри-ть над на-ми си-ла
 вла-сна - Го-ри-ть у-се лю-бов пре-крас-на. Го-ри, го-ри - кра-сь-но.

Поволі

Де го-ри Кар-па-ти, де Пи-са-ний Ка-мінь, ту-ман в по-ло-
 ни-нах пли-ве. Те-бе, рід-ний Кра-ю, до бо-лю ко-хаю. На-
 вік по-ло-нив ти ме-не - Те-бе, рід-ний Кра-ю, до бо-лю ко-хаю. На-
 вік по-ло-нив ти ме-не - Те-бе, рід-ний Кра-ю, до бо-лю ко-хаю.
 гей-гей-гей, гей-гей-гей, гей-гей-гей, гей-гей-гей.

ЗА ГОРУ СОНЦЕ ЗАГОРЯЄ

12

За гору сонце загоряє
Та чорний ворон закрякав.
Поїхав мій милий на війну,
Останній раз сказав: Прощай!

Прощай, дівчино чорнобрива,
Прощай, дівчино молода,
Я сюди більше не поверну,
Звідси далека дорога!..

Нераз я звечора до рання
Тримав дівчину на руках,
Тепер я звечора до рання
Тримам кріса на плечах.

Нераз я звечора до рання
Тримав дівчину в обіймах,
Тепер заграють марш воєнний,
Піду в касарню, ляжу спатъ.

Касарня, та це й холодна...
Сам собі ложе постелю;
Не скаже мені моя мила:
Піди, хай тебе обійму!

ЗАКУВАЛА ЗОЗУЛЕНЬКА

Закувала зозуленька на stodoli, на rozі...
Заплакала дівчинонька в батька на porozі.

Не куй, не куй, зозуленько, на stodoli на rozі!
Не плач, не плач, дівчинонько, в батька на porozі!

Іду яром до криниці, коромисло гнетъся...
Чом до мене, моя мати, ніхто не пришлетъся?

Багач, доню, не захоче, а бідний не сміє;
Нехай твоя руса коса зіллям зеленіє!

Не поспішаючи

13

Музична партитура для голосу та фортепіано. Титул: "За гору сонце загоряє". Ключ: G (одна нота), ритм: 4/4. Текст під мелодією: "За го-ру сонце загоряє... Та чор-ний ворон закря-кав... По-їхав мій милий на вій-ну... О-станній раз сказа-в: про-щай!".

- "Джинси" або не товсті вовняні **штани**. Вельветові штани /"штрукси"/ скоро промокають, зате довго сохнуть. Вільні, але з не надто широкими холошами /болото, мокра трава! Варто вшити собі з орталіону, або іншої матерії, **запобіжники** від болота й роси. Влітку добрі короткі штани на денну дорогу та довгі на вечірній постій.
- Дві **сорочки**, найкраще м'які, фланельові.
- Теплий **світр** - найліпший вовняний. Як би не казали, вовни ніщо не заступить! Вовна тримає тепло навіть тоді, коли змокне.
- **Скафандр** з каптуром. Ліпший добре імпрегнований брезентовий, ніх орталіоновий, який не пропускає повітря /до речі так, як пластмасова пелерина/. На більший дощ добре мати ще й **плахту**, якою можна б закритися разом з рюкзаком.
- Відповідна кількість змін **білизни**. Купальний костюм.

СТОРИНКА 21

Помірно

Музична партитура для голосу та фортепіано. Титул: "Закувала зозуленька". Ключ: G (одна нота), ритм: 4/4. Текст під мелодією: "Заку-ва-ла зо-зу-ленька на сто-ді, на ро-зі... Запла-ка-ла дівчи-нонька в ба-тька на по-ро-зі...".

ЗІРВАЛАСЯ ХУРТОВИНА

Зірвалася хуртовина, топче збіжжя на лану;
Виряджала мати свого сина на криваву війну.

Іди, сину, моя дитино, у завзятий, лютий бій
Захищати рідну Україну, боронити нарід свій!

Як вернешся, сину, замаю двіт-каліною твій кріс³
Не вернешся - тихо зарідаю,
Щоб ніхто не бачив сліз...

Ой, вернуса, ти, моя мати, як калина зацвіте,
Принесу я до твоєї хати сонце волі золоте!

Маршово

h F⁷ h A D A⁷ D

Зір-ва-ла-ся хур-то-ви-на, топ-че збіж-жя на-ла-ну!

h G A⁷ F⁷ h D A⁷ F⁷ h

Вир-яд-жа-ла ма-ти-сьво-го си-на на крива-ву - во- вій-ну.

14

ІДИ ВІД МЕНЕ

Іди від мене, ти моя кохана,
Зійди з оцей, мене не забувай;
Я син лісів, а серце партизана,
На мене где з побідою весь край.

Надармо ти надією палаєш,
Щоби мене до серця пригорть.
Та ти сама це дуже добре знаєш,
Що партизанам тільки воювать.

І увесь час ми чайкою літася,
Із лісу в степ широкий ми ідем;
Ми свято вірим в нашу перемогу,
Що батьківщині волю принесем.

ІШОВ КОЗАК ПОТАЙКОМ

Ішов козак потайком
До дівчини, серденько, вечірком.

15

Ой, дівчино, відчини,
Своє-моє серденько звесели!

Ой, не буду відчинять,
Бо ти будеш, серденько, жартувать.

Ой, не буду, не буду,
Пожартую трошечки та й піду.

Жартували до зорі,
Поки стало виднесьенько надворі.

Ой, козаче, утікай
Та й на мене славоньки не пускай!

Ой, дівчино, шумить гай,
Кого любиш, серденько, забувай...

Нехай шумить, хай гуде,
Кого люблю змалечку, мій буде!

Жваво

G D⁷ G D⁷ G H⁷

І-шов ко-зак по-тай-ком, І-шов ко-зак по-тай-ком

e a H⁷ e a H⁷ e

До-дів-чи-ни, сер-денько, ве-чір-ком, До-дів-чи-ни, сер-денько, ве-чір-ком.

Маршово

A⁷ d A⁷ d C F C⁷ FD⁷

І-ди від мене, ти моя кохана, зійди з оцей, мене не забувай!

B F C⁷ A⁷ d D⁷ | d

Сі-б, а серце парти-за-на, на мене где побідою весь край.

ЙДЕ СІЧОВЕ ВІЙСЬКО

Йде січове військо та співає зтиха:
Як поборем воріженьків, не буде в нас лиха!

Йде січове військо в боротьбу криваву...
Як поборем воріженьків, добудемо славу.

Йде січове військо, пісня степом дине:
Як поборем воріженьків, слава не загине!

Ходою

Місяць і зірочки, чом ви не сяєте,
А мій милий любить другу, чом ви не скажете?

Він другу полюбив, про мене забувся,
Моє серденько в грудях б'ється, вороги сміються

Вороги, вороги, за що ви судите?
Я вашого не люблю, мого не чаруйте!

Не люблю, не люблю, любити не буду.
Як ви мого зчаруєте, з ким я жити буду?

Ты по-бо-рем во-рі-женьків, не бу-де в нас ли-ха! /ли-ка!

16 МЕНІ ВОРОЖКА

Мені ворожка ворожила,
Щоб не любила хлопців я,
Бо хлопець любить та й покине,
А ти, дівчино, будь сама!

Покине карі оченята,
Покине личко цілувать,
Покине дівчину любити,
Ще й миленькою називать.

Піду до ліса, сховаюся,
Нехай шукає він мене;
Піду до моря, утоплюся,
Нехай не бачить він мене...

Дівча до моря зближається,
А гостра хвиля в беріг б'є,
Дівча з миленьким прощається,
Правої рученьки не подає.

Нехай багачка тебе любить,
Нехай багачка милим зве -
Вона любити не зуміє,
Як я любила колись тебе!

У цю годину, цю хвилину
Дівча до моря скочило.
І де-не-де поміж хвилями
Білою рученькою махнула.

МІСЯЦЬ І ЗІРОЧКИ

Місяць і зірочки, чом ви не сяєте,
А мій милий любить другу, чом ви не скажете?

Він другу полюбив, про мене забувся,
Моє серденько в грудях б'ється, вороги сміються

Вороги, вороги, за що ви судите?
Я вашого не люблю, мого не чаруйте!

Не люблю, не люблю, любити не буду.
Як ви мого зчаруєте, з ким я жити буду?

Вальс

Місяць і зірочки, чом ви не сяєте,
А мій милий любить другу, чом ви не скажете -?

Не поспішаючи

Мені ворожка ворожила, щоб не любила хлопців я,
Бо хлопець любить та й покине, а ти, дівчино, будь сама!

Дівча до моря зближається, а гостра хвиля в беріг б'є,
Дівча з миленьким прощається, правої рученьки не подає.

Нехай багачка тебе любить, нехай багачка милим зве -
Вона любити не зуміє, як я любила колись тебе!

НА ЦВИНТАРІ:

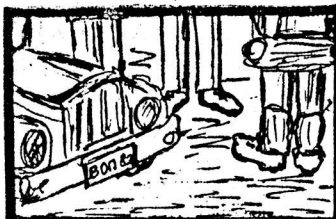
На цвинтарі тихо небіжчики сплять
І музика тихо їм грає;
Там дядько Гаврило і дядько Петро
Тихесенько пісню співає:

II-в О, Боже, який гарний світ!
Чого ж ти мене покидаєш?
Там цідять горілку, там цідять вино,
А пивом лише запивають!

Десь клякнули зуби, десь клякнув кістяк,
В куточку відкрилась могила,
Там тітка Варвара відкрила свій гріб,
Питається в кума Гаврила:
Чи є ще горілка, чи є ще вино,
Чи бігти по фляшку чорнила?⁵

Помірно

На цвинтарі тихо небіжчики сплять і музика тихо їм грає; Там дядько Петро, Боже, який гарний світ! Чого ж ти мене покидаєш? Там цідять горілку, там цідять вино, А пивом лише запивають. О, Іване, Іване, або ти, Василю!

НА РЕЙД:
"КАРПАТИ"
МАТИМЕШ НАГОДУ
ДО ЦІКАВИХ
ЗУСТРІЧЕЙ!

НЕ РУБАЙ ЛІЩИНУ

Не рубай ліщину, най орішки родить,
Не бери паранну, не бери паранну,
Най собі походить.

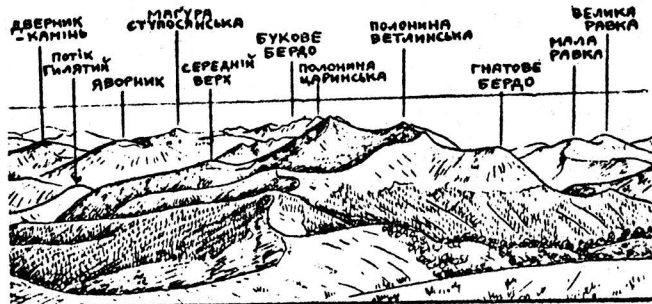
Бо паранна дівка не знає робити,
Лем ся намалює, лем ся намалює,
Щоби ї любити.

Навішать намисто та й на товсту шию:
Бери ня, Іване, бери ня, Іване,
Або ти, Василю!

Не рубай ліщину, най ся зеленіє,
Не бери паранну, не бери паранну,
Най ся постаріє!

Широко, наспівано (з Закарпаття)

Не рубай ліщину, най орішки родить, Не бери паранну, не бери паранну, най собі походить.

Вид зі Смерека /1222 м/ на схід і півд. схід.

НІ ГРОМУ, НІ ТУЧІ!

Ні грому, ні тучі, дрібний дощ паде, гей,
Козак до дівчини довечора іде.

Козак до дівчини довечора йде, гей,
Добрий вечір - каже, ще й ручку дає.

Добрий вечір - каже, ще й ручку дає, гей,
Марусине серце, порадь же мене!

Марусине серце, порадь ти мене, гей,
Чи маю женитись, чи ждати на тебе?

Женися, козаче, як воля твоя, гей,
Я ще погуляю, бо я ще молода!

На другу весну калина цвіла, гей,
А попід калину Маруся ішла.

А попід калину Маруся ішла, гей,
На правій рученці дитину несла.

Купимо, козаче, бандуру нову, гей,
Будем забавляти дитину малу.

А наша бандура, це наша любов, гей,
Болить мене серце, Марусю, за тобов...

НУМО, БРАТТЯ

Нумо, браття, до зброї, на герць погуляти,
Славу здобувати!
Ой, чи пан, чи пропав - двічі не змирати,
Гей, нумо, браття, до зброї!

Гукнемо з гаківниць, вдаримо з гармати,
Бліснемо шаблями;
Підемо на татар і турків, ворогів-поганців,
Щоб вони не повставали!

Нам допоможе Святий Юрій і Пречиста Мати
Славу здобувати.
Ой, чи пан, чи пропав - двічі не змирати,
Гей, нумо, браття, до зброї!

Мірно

Ні грому, ні тучі, дрібний дощ паде, гей, ко-зак до дів-чи-ни іде
до-во-ра і-де, ко-зак до дів-чи-ни іде до-во-ра і-де -

- М'яка шапка, берет, або лижна шапочка /ві-тер на вершинах! Капелюх найбільш мальовни-чий, але й найменше практичний.
- Коли хтось любить розкішно спати, може взя-ти шовкову нічну сорочку, але краща тепла піжама, або дрес.

Лекція II: ТУРИСТСЬКЕ СПОРЯДЖЕННЯ

- Рюкзак - високий, плескатий, на стелажу, з м'якими ремнями /на губці/. Товсті, низькі тягнучі до заду, без стелажу - в горах не підходять.
- Спальний мішок - найкраще легкий, пуховий /але де його купити?!/ Якщо не брати під увагу чарівливостей спільного снання, най-ліпший одиночний, типу "мумія", укутуваючий голову, який застібається до половини з переду. Усередині підодіяльник, або прямо-таки мішок з полотна, який можна б вииняти й випрати.

Маршово

Ну-мо, браття, до зброї, на герць погуляти, сла-ву здо-бу-
-ти! Ой, чи пан, чи пропав - двічі не зми-ра-ти!
гей, ну-мо, браття до зброї - - - // збро -

Весело

Ой, джигуне, джигуне, який ти ледащо,
Ведуть тебе до пана, сам не знаєш за що!

Веруть тебе до па-на, сам не знаєш за-що, // за-що.

22 ОЙ, ГИЛЯ, ГУСОНЬКИ

Ой, гиля, гиля, гусоньки, на став!..
Добривечір, дівчино, бо я ще не спав!
Ой, не спав, не спав, не буду й спати,
Дай же мені, дівчино, повечеряти!
Я ж не топила, я ж не варила,
На білу постільоньку спати кладовила...
Ой, Боже, Боже, який я удався -
Брів я через річеньку та й не вмивався!
Я ж не вмивався, я не втирався...
Чим я тобі, дівчино, ще й сподобався?

Помірно

Ой, ги-ля ги-ля гу-сон-ки на став!..
Добривечір, Ать-чи-но. Чи я ще не спав!

Рухливо

Ой, за лі-со-чком сонечко ста-ло, сива зо-зу-ля та й закува-ла.
Ой, заку-ва-ла тайна то-по-лі, Десь дівчинька гуляє в по-лі.

ОЙ, ДЖИГУНЕ, ДЖИГУНЕ

Ой, джигуне, джигуне, який ти ледащо,
Ведуть тебе до пана, сам не знаєш за що!

Тоді будеш знати, як будуть карати
І на руки, і на ноги диби накладати.

Ой, на руки диби, на ноги диб'ята,
Оце ж тобі, джигуне, мелоді дівчата.

Ой, на руки диби, на ноги дибиці,
Оце ж тобі, джигуне, гарні молодичі!

На вулиці не була, конопельки терла,
Не бачила джигуна, трохи я не змерла!

Зелена крайка, червона запаска...
Люби ж мене, джигуне, коли твоя ласка!

А хто любить гриби, а хто печерички,
А хто любить дівки, а я - молодички!

ОЙ, ЗА ЛІСОЧКОМ

Ой, за лісочком сонечко стало,
Сива зозуля та й закувала.
Ой, закувала та й на тополі,
Десь дівчинька гуляє в полі.

Іхали хлопці в поле орати.
Один спинився та й став питати:
Гей, дівчинько, вишневий квіте.
Кого раненько думала стріти?

Зірвала в полі ромашки білі,
Кого чекала, того зустріне.
Вийди в садочок до мене, хлопче.
Ніхто, крім тебе, стежок не топче!

Ой, за лісочком сонечко стало.
Сива зозуля та й закувала,
Ой, закувала в зеленім зіллі,
Скоро ми будем всі на весіллі!

ОЙ, КРЯЧЕ, КРЯЧЕ

Ой, кряче, кряче та чорненський ворон
Та у лузі над водою,
Ой, плаче, плаче козак молоденький
На конику та й на вороньому.

Вороний коню, грай ти підо мною
Та й розбивай тугу мою,
Гей, розбий тугу по темному лузі
Козакові та і молодому.

У неділеньку рано-раненьку
Ще сонце не зійшло,
В дальню дорогу, в біду та й тривогу
Вона ж мене випроводила.

Та й говорила в слезах моя мила:
Чи не жаль же тобі буде,
Як ти поїдеш та мене покинеш,
Та міждо чужії люди?

ОЙ, МІСЯЦЮ, МІСЯЧЕНЬКУ

Ой, місяцю, місяченьку,
Срібнолиций стороженьку, що сторожеш ти?
Я сторожу цілу нічку
Гай і поле, ліс і річку, і сільські хати.

Ой, місяцю, місяченьку,
Срібнолиций стороженьку, хто є в тих хатах?
Там сплять діти в постілочках,
Сон цілує їх по очах, мріють мрії в снах...

Ой, місяцю, місяченьку,
Срібнолиций стороженьку, про що мрії ті?
Про край рідний, край єдиний,
Про майбутність України снять діти мої.

Ой, місяцю, місяченьку,
Срібнолиций стороженьку, чи здійсняться сни?
Стануть діти підросати,
Україні помагати - і здійсняться сни!

Помірно

Ой, кряче, кряче та чорненський ворон, та у лузі, над во-дою - -ю,
Ой, плаче, плаче козак молоденький на конику, та й на вороньому.

- **Спиртівка, бензинка, керосинка, або газбалон** з пальником (це останнє найвигідніше, але важке, та й з газом є труднощі). Запас палива. Якщо передбачена спільна їжа, найкраще варити на багатті (найліпше смакує)! Тоді для групи потрібний більший горщик, або казанок з кришкою, ополоник та сокирка. Коли нічлігів не передбачено в клунях, чи туристських базах, треба ще взяти з собою:
- **Шатро** - якнайлегше і зонайбільше трьохмісне; тоді сплять у ньому чотири особи (можуть бути всіх статей, крім малолітніх).
- **Матрац** - найліпше зробити самому з коло підметрового пояса тонкої (до 2-х см) штучної губки, покритої легкою, міцною тканиною. Пневматичний матрац є надто важкий.

СТОРИНКА 33

Спокійно

Ой, місяцю, місяченьку, срібнолиций стороженьку,
Що сторожеш ти? Я сторожу цілу нічку гай і поле,
Ліс і річку, і сільські хати. // і сільські хати.

ОЙ, НАСТУПАЛА

Ой, наступала та чорна хмара,
Став дощ крапати...
Ой, там збиралась бідна голота
До корчми гулять.

Пили горілку, пили наливку,
Ще й мед будем пить,
А хто з нас, браття, буде сміятся,
Того будем бити!

Ой, їде богач, ой, їде дукач,
Насмівається:
Ой, за що, за що бідна голота
Напивається?

Взяли за ноги, за ніс, за чуба,
Третій в шию б'є.
Ой, не йди, не йди, ти, вражий сину,
Де голота п'є!

Ой, їде богач, ой, їде дукач,
Не обернеться,
Ой, ще й третьому та й наказує,
Щоб не сміявся!

Не поспішаючи

Музична партитура першого речення пісні. Включено дві системи нот з акордами (d, A7, d) та українськими ліричними підписами: "Ой, на-сту-па-ла та чорна хма-ра, Став дощ на-кра-пати...".

Музична партитура другого речення пісні. Включено дві системи нот з акордами (d, A7, B, g, F, A7, d) та українськими ліричними підписами: "Ой, там зби-ралась бі-дна голо-та До корч-ми гу-лять...".

ОЙ, ПІД ГАЄМ

Ой, під гаєм зелененьким
Брала вдова льон дрібненький,
Брала, брала, добирала та й так собі заспівала:

Ой, коли б я мужа мала, я би його шанувала,
В кармазини убирала, медом-вином напувала!

Ой, там Василь сіно косить, її голос го доносить;
Кинув косу у травоньку, а сам пішов додомоньку.

Позволь, мати, вдову взяти, будем пити і гуляти,
Сріблом-злотом убирати, будем собі панувати!

Не позволю вдови брати, вдова вмє чарувати:
Вчарувала мужа свого, зчарує тя, молодого...

Повільно, тужно

Музична партитура пісні. Включено дві системи нот з акордами (d, C7, F, d, D7, g, d, A7, d) та українськими ліричними підписами: "Ой, під га-єм зе-ле-нень-ким бр-а-ла в-до-ва льон дрі-бнень-кий...".

ОЙ, ТИ, НІЧЕНЬКО

Ой, ти, ніченько, чарівниченько,
Не скути мос біле личенько!

Ой, ти, ніченько, зоре ранняя,
Ждала милого до світання я.

Річка вкрилася зелен-рутою,
Щоб не краялось серце смутом.

Я над річкою закурилася...
Де ж, туго моя, забарилася?

28 ОЙ, У ПОЛІ: БЕРЕЗА

Ой, у полі береза, ой, у полі кудрява;
 Да хто йде, не минає, березу ламає.
 Да хто йде, не минає, березу ламає;
 Да горе ж тому жити, хто хінки немає.
 Да горе ж тому жити, хто хінки немає,
 Та ще найгоріше, хто дві-три кохасі!..
 Ой, вийду за ворота, трава зеленіє;
 Да за хорошим мужем жінка молодніє.
 За хорошим мужем жінка молодніє.
 А за недобрим мужем з личенька марніє.

Повільно

Навіть маліє Гучо просити бджилку
 І вони на жартати
 За нами гуляють. Маша

ОЙ, У ПОЛІ: ТРИ КРИНИЧЕНЬКИ

29

Ой, у полі три криниченьки,
 Любив козак три дівчиноньки:
 Чорняву, та біляву,
 Третю руду ще й погану.

Що чорняву із душі люблю,
 На біляву залицяюся,
 А з рудою-препоганом
 Хіба піду розпрощаюся!

Чи всі ж тії та й сади цвітуть,
 Шо зарані розвиваються?
 Чи всі ж тії та й вінчаються,
 Шо любляться та кохаються?

Половина тих садів цвіте,
 Половина обсипається.
 Одна пара та й вінчається,
 А другая розлучається.

Чи ж я тобі та й не казала,
 Як стояли під світлицею:
 Не їдь, не їдь та й Крим по сіль,
 Бо застанеш молодичею!

Любив я тебе дівчиною,
 Любитиму молодичею,
 Довго, довго та й буду ждати,
 Покиль станеш удовичею!

Помалу

Десь далеко на світі, там де місяць не світить
Жив великий отаман;
Він земельку мав свою і весь день був собою -
Жив на світі такий отаман.

П-в Я б хотів, я б хотів
Жити, як той отаман,
І дівчину українку мати там.
Жив би там десь на стіні,
Де клеочуть лелеки,
Де весело мої діти будуть жити.

Отамана діти жили там, де ся родили,
Ніхто того не боронив їм;
Вони могли все робити, по-своєму говорити,
Так як батько колись їх навчив.

Рухливо

Десь да-ле-ко на світі, там де місяць не сві-тить, жив ба-тьки-ий ота-
ман. Він зе-мельку ма-в свою і весь день був со-бою, жив на світі
Такий ота-ман. Я б хо-тів, я б хо-тів жити, як той ота-ман, до-ві-
чину украї-нуку мати там. Жив би там десь на стіні, де ма-ють чі-ти ле-
леки, де ве-село мої діти будуть жити. Я б хо-тів жити.

Ох, і не стелися, хрещатий барвінку,
Та по тій крутій горі;
Гей, не вшайтайтеся, зліі воріженьки,
Та пригоднощі мої!

Бо моя пригода - козацька врода,
Як та рання роса.
Що вітер повіє, сонечко пригріє,
Роса на землю впаде.

Що вітер повіє, сонечко пригріє,
Роса на землю впаде,
Так моя неслава, людська поговорка,
Собі марно пропаде!

Наїхали пани та ще й орандарі⁹
Воли й вози забирать...
Гей, беріть же ви усю худібоньку,
Не маю вам що казати!

А я, як жив буду, то все це здобуду,
Воли й вози покуплю;
Мережані ярма, тернові занози
Ще ж бо й сам я пороблю!

На людську славу й твою поговорку
Ще раз у Крим ісходжу;
Повні вози солі, повні мажі риби
Ще додому привезу!

Помірно

Ох, і не сте-ли-ся хре-ща-тий бар-він-ку,
Та по тій кру-тій го-рі. Гей, не вшай-тайте-ся. Теш-
ки-ї до-плі-хень-ки, та при-го-дощі мої.

ПІСНЯ ЗАЧАЛАСЬ

Пісня зачалася, я дивлюсь на тебе,
Ангелю, білим зіткана...
Дай ми ручку, доюю моя,
Потанцюємо разом на твій весільний день.

Але як скоро цей часок минає,
Рік за роком летить;
Ти була маленька моя,
Може мала зі два рочки, я на руках носив.

Але ся крутять ті опомини про тебе,
Сльози в очах то веселі!..
Чи ти пам'ятаєш, доюю,
Як на спацір ми ходили в неділю раненько?

З маленьких зернок виросли два квіти:
Нове життя починайте,
Жийте з Богом, діти мої,
Щастя я вам бажаю на ваш весільний день!

ПІСНЯ ПРО НЕЧАЯ

В бій за славу, коханого проводжала бійця,
Цілу нічку прошалася, цілувала в уста
І шептала коханому: Не побачиш мене,
Як колись, там під вишнею, пригортала тебе.

Вже прийшла та хвилиночка, від'їжджати пора
Поцілував в останнє, вже сидів в стременах
Лети, орлику, птичкою, ворогів розбивай,
Неси свого товариша, це вже другий Нечай.

В бій за славу, коханого проводжала бійця,
Цілу нічку прошалася, цілувала в уста...
Дудонить під копитами степовая трава,
Спів лунає між горами, доля наша сумна.

Спокійно

Музична партитура для пісні "Пісня зачалася". Вона складається з трьох систем нот. Ключовий знак — дві лінії (C), ритм — 4/4. Гармонізація: d, A7, d, A7, F, C7, F, F, G, C7, FA7, d, A7, d. Текст пісні вписаний під ноти.

Лекція III: ОСОБИСТІ РІЧІ

- Туалетне приладдя; два невеликі **рушники**, **Крем для взуття** та мала щітка.
- Емальований **кухоль** / алюмінієвий обпикас! / **судки** з ручкою, **ніж**, **ложка**, ножики для консервів.
- **Ліхтарик** / обов'язково! / Плескатий практичний. Запасова батарея й лампочка.
- **Карти**: загальна з даного району та докладніша, з трасою мандрівки. **Путівник**; **компас**.
- Основні **перев'язні засоби**; еластична пов'язка / в горах необхідна /. Носові хусточки; туалетний папір.
- **Голки**, різні нитки, мотузка, **свічки**, сірники

Помірно

Музична партитура для пісні "Пісня про Нечая". Вона складається з трьох систем нот. Ключовий знак — дві лінії (C), ритм — 4/4. Гармонізація: a, E7, a, C, C7, F, d, a, E7, F, E7, a, D, G7, E7, a. Текст пісні вписаний під ноти.

Пішов Іван в полонину косити,
Пішло за ним дев'ять дівок сушити;
Та й накосив дев'ять валів в один день,
Не посушать дев'ять дівок за тиждень!

Ой, на горі сніг біленький, гея-гой,
Прийди до ня, моя мила, гоя-гой!
Прийди, прийди на словечко, гея-гой,
Поцілуй ня в біле личко, гоя-гой!

Женив би-м ся, а боюся, гея-гой,
Аж натрафлю жону-біса, гоя-гой!
Ще два рочки долегіню, гея-гой,
На майфайній ся ожею, гоя-гой!

Не любила-м лиш одного, гея-гой,
Кажуть люди, гріх за нього, гоя-гой!
Я ся гріха побояла, гея-гой,
Сімох зразу зчарувала, гоя-гой!

Любила-сь ня цілий тиждень, гея-гой,
Забула-сь ня на восьмий день, гоя-гой!
Невелика серцю туга, гея-гой,
Не будеш ти - буде друга, гоя-гой!

(з Закарпаття)

* (хлопці, те дівки ще будуть там до серпня!)

h Широка E F# h G A G F#

Пішов Іван в полонину косити, Пішло за ним дев'ять дівок сушити;
Та й накосив дев'ять валів в один день, Не посушать дев'ять дівок за тиждень!

G A G A h e F# h

Та й накосив дев'ять валів в один день, Не посушать дев'ять дівок за тиждень!

СЕРЦЕ
СТРАТИШ

Пробудилась пісню Полтава,
Казок безліч, райдужних стрічок.
Я тобі на згадку, згадку дарувала
Вишитий полтавський рушничок.

Серце радість весняна стискає
І біжить стежинкою струмок.
Хай тобі в чужині, в чужині помагає
Вишитий серпанком рушничок.

Зашумлять жита в полях без краю;
Полтавщина, солов'їний край...
Ти згадай в чужині, в чужині далекій,
Полтавчаночку свою згадай.

І думки до тебе зараз мчаться
Весняним розливом всіх річок.
Збережи дарунок, дарунок на щастя,
Вишитий полтавський рушничок.

Помірно d g d C7

Пробу-ди-лась пісню Пол-та-ва, казок безліч, райду-жних стрі-чок.

Чокс. Я то-бі на зга-дку, зга-дку да-ру-ва-ла

Ви-ши-тий полтавськ-ий руш-ни-чок. Я то-бі - чокс.

НАЙПЕВНІШЕ
НА РЕЙДІ „КАРПАТИ“!

РОЗКОПАЙТЕ, ХЛОПЦІ:

Розкопайте, хлопці, греблю, нехай вода протече,
Занежайте це кохання, нехай воно пропаде...

Хлопці греблю розкопали, годі, годі перейти,
Годі, годі, мій миленький, з тобою ся розійти!

Розійдеться грим з водою, розійдеться рожи цвіт
Хто кохання ще й не знає, той щасливий чоловік!

Я кохання добре знаю, я в коханні вже була,
Вечероньки недоїла, нічки не доспала я...

36 РОЗПРОЩАВСЯ КОЗАК

Розпрощався козак зі своєю ріднею,
Десь поїхав в далеку дорогу,
За свій рідний край, за козацький звичай
Пішов в бій за свою перемогу.

А вітер колише шовкову траву,
Зелений дуб додолу схилився,
Листя шелестить, вбитий козак лежить,
Над ним коник його зажурився.

Ой, коню мій, коню, не стій наді мною,
Я тимчасом полежу неукритий.
Біжи, коню мій, скажи ненці старій,
Що лежу я у степу убитий.

Хай батько і мати, і рідні сестри,
Нехай вони за мною не плачуть,
Я в степу лежу, за ріднею тужу,
Чорний крук наді мною закряче.

Козацькая слава не вмере, не загине,
Будуть про неї внуки співати,
Що були козаки та й за волю лягли,
Тепер можемо тільки згадати...

Не поспішаючи

37

розкопайте, хлопці, греблю, нехай вода протече,
занежайте це кохання, нехай воно пропаде.

Лекція IV: ДОДАТКОВО

- Згідно з інтересом та здібностями: **гітара**, мандоліна /може бути й бандура!/, губна гармонь, дудка. При нагоді нагадую, що радіоприймач не є музичним інструментом!
- Фотоапарат**, лорнетка, а як кому мало, то може ще взяти гантелі, або складану байдарку.

Лекція V: ЗАПАС ІЖИ

- Це залежить від траси й організації мандрівок. Треба мати на увазі можливі клопоти з закупками. Спільну їжу треба поділити для носіння справедливо поміж усіх учасників /так само спільно вживане спорядження/.

Лекція VI: НАЙВАЖЛИВІШЕ

- Багато **гумору** і вибачливості для холоду, дощу, болота і всіх невідгид. Без них же мандрівка була б невизначена, буденна!

СТОРІНКА 41

Помірно

розпрощався козак зі своєю ріднею, де-ку го-ро-ю, за свій рідний край, за волю лягли, тепер можемо тільки згадати...

СЕРЕД СЕЛА ДИЧКА

38

Серед села дичка,¹² го-я-я,
Обсіяна маком, чугая!
Болить ня головка, гея-гоя-я,
За тим одинаком, чугая!

Ой, ти, одинаку, го-я-я,
Маю на тя дяку,¹³ чугая!
Любити тя важу, гея-гоя-я,
Лем ти нич не кажу, чугая!

Серед села дичка, го-я-я,
Розпустила листя, чугая!
Милий трактористом, гея-гоя-я,
Я го полюбила, чугая!

Прийде до ня милий, го-я-я,
Коси ми пов'яже, чугая!
Любила-м, ще й буду, гея-гоя-я,
Хто мені розкаже,¹⁴ чугая?!

Весело (З Закарпаття)

С G7 C G D7 G G7

Са-ре-д се-ла ди-чка, го-я-я Об-сія-на ма-ком, чу-га-я-я.

F d G7 C G7 C

Бо-лить ня го-лов-ка, ге-я, го-я-я, За тим оди-на-ком, чу-га-я-я!

ЯК КОЗАКИ ЖИЛИ,
ТАКОЖ НА РЕЙДИ
ХОДИЛИ!

СТОЇТЬ СОКОЛ

39

Стоїть сокол на високій драбині,
Поникує¹⁵ по мадьярській країні;
Геї, ци на халь, гея-гой,
Ци на якусь новину,
Ци на оту файну дівку мадьярську.

Ци на оту файну дівку мадьярську
Стрілили ми в праву ручку бетярську,¹⁶
В праву ручку, гея-гой,
В лівий бочок, Боже мой!
Заречуся фразерчок, гея-гой.

Черешенька й од коріння пукає.
А мій милий за другими шукає.
Най шукає, гея-гой,
Най пробує, Боже мой,
Ще він за мнов побанує,¹⁷ гея-гой!

Куди-м давно ходувала, гея-гой,
Верба ружі розвивала, гея-гой.
А тепер, гея-гой,
Куди ходжу, Боже мой,
Ледве з верби листок найду, гея-гой.

Помірно, рішуче (З Закарпаття)

C F C G7 C G C G D7 G

Сто-їть со-кол на ви-со-кій дра-би-ні. По-ни-ку-є по ма-дьяр-ській кра-ї-ні;
Ге-ї, ци на халь, ге-я, го-ї, Ци на я-кусь но-ви-ну, Ци на оту фай-ну ді-вку ма-дьяр-ську.

C G F C G7 C G C F C G7 C

40 ТА ПОДАЙ, ДІВЧИНО

Та подай, дівчино, ручку на прощання,
Може останній вже раз...
Прийшла хвилинка, час іти до бою,
Мушу сповнити наказ!

Ми йшли до бою темної ночі,
А зорі в небесах сяяли;
Гармати били, а ми наступали,
Один по другому падали.

Бачив я, бачив раненого друга,
Він впав на землю, молодий;
З грудей червона кров текла рікою,
Останні слова говорив:

Напиши до батька, напиши до неньки,
Напиши до коханої дівчини,
Що гостра куля грудь мою пробила,
Я пав за волю батьківщини!

ТЕЧЕ ВОДА В СИНЕ МОРЕ

Тече вода в синє море та не витікає;
Шука козак свою долю, а долі немає.

Пшов козак в світ за очі, грас синє море,
Грас серце козацьке, а дума говорить:

Куди ти йдеш не спитавшись, на кого покинув
Батька, неньку стареньку, молоду дівчину?

На чужині не ті люди, тяжко з ними жити;
Ні з ким буде поплакати, ні поговорити.

Сидить козак на тім боці, грас синє море...
Думав, доля зустрінеться - спіткалося горе.

А журавлі летять собі на той бік ключами.
Плаче козак - шляхи биті заросли тернами.

41

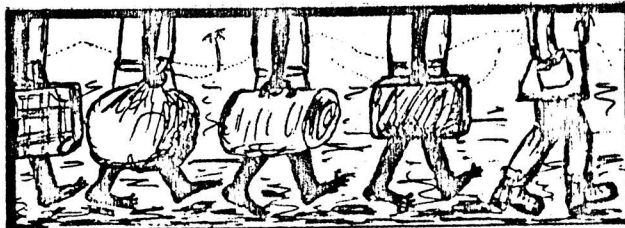
Ходою

Та подай, ді-вчи-но, ручку на про-щан-ня, мо-же ос-тан-ній вже раз...
Прийшла хви-ли-на, час і-ти до бо-ю, му-шу спов-ни-ти на-каз!

Лекція VII: МОРАЛЬ

- Пам'ятай: породистий турист - самостійний. Він незалежний і від товарів, які всі потрібні речі носять також у поті чола, і від господаря, який не завжди дає все охоче, незалежно від того, хто до нього прийшов. Це передовсім господар. Отже мусиш мати свій ліхтарик, свій ніж, свій посуд тощо.

КІНЕЦЬ

Широко

Слова Т. Шевченка

Та-че во-да в си-нє мо-ре та не ви-ті-ка-є;
Шу-ка ко-зацьку до-лю, а до-лі не-ма-є.

42 ТИХО НАД РІЧКОЮ

Тихо над річкою, ніченька темная,
Спить зачарований ліс.
Ніжно шепоче він казку тасмную,
Сумно зітха верболіз.

Нічка розсипала зіроньки яснії,
Он вони в річці на дні.
Плачуть берези по той бік сріблїстїї,
В темряві, наче у сні.

Що їм приснилося? - Щастя улюблене
В хвилях бурхливих життя,
Личенько дівчини ніжно голублене,
Щирі її почуття.

Місяць опівночі сходить над річкою,
Падає тїнь на поля...
Весело вдвох із дівчиною вірною
Слухати спів солов'я!

Помірно

Музична партитура для пісні «Тихо над річкою». Вказано темп «Помірно». Партитура складається з двох систем нот. Над першою системою вказано акорди: d, A2d, A2d, g, F, BF, d. Під першою системою наведено перші рядки тексту пісні. Під другою системою вказано акорди: B, g, d, A2d, g, d, A2, d. Під другою системою наведено наступні рядки тексту пісні.

**ТИ ЦІКАВИШСЯ UFO?
ІДЬ НА РЕЙД "КАРПАТИ".
МОЖЕ ПОВАЧИШ ТАМ
НЕЗІДЕНТИФІКУВАНІ
ОБ'ЄКТИ...**

У ГАЮ ПІД КРУЧЕЮ 43

У гаю, під кручею криниця,
В ній холодна, ключева вода.
Часто там дівчина круглолиця
Про любов і молодість співа.

По весні вона там брала воду,
З повних відер хлюпалась вода.
Хлопці поверталися з походу,
Натягали коням повода.

Хлопці поверталися з походу,
Усміхнулась радісно до них,
Чорними очима привітала,
Напувала коней вороних.

У гаю, де трави процвітають,
Довго, довго будемо ми жити
І осіннім, золотистим ранком
Над криницею берест'я шумить.

Поволі, мрійно

Музична партитура для пісні «У гаю під кручею». Вказано темп «Поволі, мрійно». Партитура складається з двох систем нот. Над першою системою вказано акорди: F#h, A2DF#7, h, DF. Під першою системою наведено перші рядки тексту пісні. Під другою системою вказано акорди: F#7, h, A, e, h, h7e, h, F#7, h. Під другою системою наведено наступні рядки тексту пісні.

СЛОВНИК ДІАЛЕКТНИХ І ТРУДНІШИХ СЛІВ

- 1 фразерка → коханка
- 2 касарня → казарми / koczary
- 3 кріс → рушниця
- 4 хуртовина → снігова буря
- 5 чорнило → тут: дешеве вино
- 6 паранна → пишню
- 7 герць → сутичка, біл
- 8 джигун → волоцюга, пустун
- 9 орандарі → dzierżawcy (arendarze)

ЧОТИРИ РОЖІ:

Чого ж я так нічку марную,
 Чого ж я так мучу себе,
 Коли я так дуже добре знаю,
 Що милий покинув мене?

Ніколи я того не забуду,
 Коли він до мене приходив,
 Ніколи тих слів я не забуду,
 Котрі він до мене говорив.

Рожевая рожа - це пізнання,
 Червоная рожа - це любов,
 А жовтая рожа - це розлука,
 А білая - вкритая слъзов.

Ніколи я того не забуду,
 Коли він до мене повертав,
 Він зірвав червоних квіточок
 І кинув на землю, притоптав.

Не плетіть ми вінку з барвінку,
 Бо я вже до шлюбу не піду,
 А дайте ми жовтую рожу,
 Бо з милим в розлуці живу.

Рожевая рожа - це пізнання,
 Червоная рожа - це любов,
 А жовтая рожа - це розлука,
 А білая - вкритая слъзов.

Помірно

Чого ж я так нічку марную, Чо-го ж я так мучу се-бе, Ко-ли я так дуже до-бре зна-ю, Що ми-лий покину-в ме-не? Ко-ли ми-лий покину-в ме-не?

Я СЬОГОДНІ ВІД ВАС...

Я сьогодні від вас від'їжджаю
 Боронити ріднесенький край;
 Може вернусь, а може загину,
 Ти, дівчино, про мене згадай.

І згадай ті щасливі хвилини,
 Як любились, кохалися ми;
 Твоє личко - рожевий цвіточок,
 Твої очі чарують мене.

А удома старенькая мати
 Свого сина в віконці вигляда:
 Чи повернется з темного лісу,
 Чи полегшить матусі життя?

Ой, не плач, не ридай, стара мати,
 Твого сина на світі вже нема;
 Він загинув в жорстокому бою,
 Залишилась могила німа...

Поволі

Я сьогодні від вас від'їжджаю, Боронити ріднесенький край! Може вернусь, а може за-ги-ну - ну - Ти, дів-чино, про мене згадай! Ма-те! - дай.

- 10 полегініти → попарубкувати
- 11 майфайна → найкраща
- 12 дичка → неприщеплене фруктове дерево
- 13 дяку мати → мати прихильність, любити
- 14 розкаже → тут: заборонить
- 15 поникати → поглядати
- 16 бетярський → гультайський
- 17 банувати → жалкувати, тужити
- 18 ключевий → джерельний
- 19 берест → wiaż (brzost)

ПОЛЬСЬКІ ПІСНІ

BALLADA O ŚW. MIKOŁAJU

W rozstrzelanej chaocie rozpalizem ogień,
Z rozwalonych pieców pieśni wyniosłem węgle,
Naciągnąłem na drzazgi gontów
Błękitną płachtę nieba,
Będę malował od nowa wioskę w dolinie.

Ref. Święty Mikołaju, opowiedz, jak tu było,
Jakie pieśni spiewano,
Gdzie się pasły konie.

A on nie chce gadać ze mną po polsku;
Z wypalonych żręcio tylko deszcze płyną...
Hej, ślepcze, nauczę swoje dziecko po łemkowski,
Będziecie razem żebrać w malowanych wioskach.

46

Помірно

Сл. і муз. Анджей Вісвітлакі

Uroszła chaocie rozpalizem ogień,
Z rozwalonych pieców pieśni wyniosłem węgle.
Naciągnąłem na drzazgi gontów
Błękitną płachtę nieba,
Będę malował od nowa wioskę w dolinie.

Ref. Święty Mikołaju, opowiedz, jak tu było,
Jakie pieśni spiewano,
Gdzie się pasły konie.

(ПІСНЯ СПІВАЛАСЬ НА ЗАГАЛЬНОПОЛЬСЬКОМУ ОГЯДІ ТУРИСТСЬКОЇ ПІСНІ В ШКОЛЯРСЬКІЙ ПОРМІ)

DUMKA

47

Grajże, druhu, graj na nowo
Dziką piosnkę tę stepową.
Hej, struny tak się żalą, ognia w nie wleji!
Wiatr szumi hen za ścianą i tęskną, urywają
Melodie rauca falom... Hej, tam hej!

Grajże, druhu, graj bez końca,
Nie zobaczysz prędko słońca;
Rzuć kwiatom pożegnanie, chatynce swej.
Kwiaty zapłaczą łzami, w stepie zostaniem sami,
I smutek pozostanie... Hej, tam hej!

Cicho, pusto, głucho w stepie,
Sokoł skrzydłem nie zatrzepie...
Zrzuć z oszoła sny, marzenia, tęsknotę zwięj!
Hej, droga twa daleka - za progiem koń twój czeka
I krzesze skry z kamienia... Hej, tam hej!

Grajże, druhu, graj na nowo
Dziką piosnkę tę stepową. Hej, struny
tak się żalą, Oj, nie żal się wleji!
Wiatr szumi hen za ścianą

PRZYLECIAŁY GĘSI!

Przyleciały gęsi z dalekiego kraju,
Pomąciły wodę na cichym dunaju.

wodę pomąciły, dziewczynę zabrały,
A mnie tylko smutek i stępy zostały...

Oj, wodo, oj, ty wodo, oj, stepie kochany,
Wam dusze kozackie najlepiej są znane.

Pokochoł dziewczynę Kozak, tęskni za nią,
Lecz smutku nie zazna,
Kto w step się dostanie!

Широко

Pro-le-cia-by si z da-le-wie-go hr-jun,
ro-ma-si-ty no-da na ci-chun du-na-jun.

48 ОЈ, ТУ, ОЈЦЕ АТАМАНІЕ!

Ој, ту, ојце атаманіе, Украина спі в најлєпше,
спїа сокоу на курханіе і станєта вода в Днієпрє!
Кої жуї лєдво ноґи влєче,
Члєк так жыє, а не жыє,
Час не плыне, але чєсє -
Гдєсє в лїманіє озаяка гнїє!

Wyhowskiego szablą krzywą mała bawi się dziecią,
Ty, Kozaczko, śpisz leniwo - płacze matka Ukrainai
Skowronczek strzępnął piórka,
Gdzieś nad stepem orzeł kracze,
Rwie się pardwa i przepiółka -
A ty jeno śpisz, Kozaczko!

Ој, ту, ојце атаманіє, неч над собою сїє ушлє!
Гдї так дзужєй позостаніє, то чатынкє свою спалє.
Спїсы в дробнє дрязгы сзамїє,
Сзablє рзучє на дно морзє,
Сам сїє скрыжє гдєсє в курханіє,
В дзїкїх стєпах Заторожа...

Помірно

Oj ty, ojcie atamana niech nad sobą się uśalę!
Gdy tak dłużej pozostanie, to chatynkę swoją spalę!
Spisy w drobne drzazgi szamie,
Szablę rzucę na dno morza,
Sam się skryję gdzieś w kurhanie,
W dzikich stepach Zaporozża...

БОЛГАРСКИ ПІСНИ

49

ГРАДИЛ ИЛИЯ

Градил Илия килия, градил Илия килия,
Градил Илия килия, ох, амана ма,
На пътя, на кръстопътя.

От долу иде Ирина, ох, амана ма,
И на Илия говори:

Вземи ме, бачо Илия, ох, амана ма.
Във твойта тясна килия!

Не мога, любе Ирина, ох, амана ма,
Че ти са руси косите!*

Протяжно, з акцентом

Гра-дил-И-ли-я ки-ли-я. Гра-дил-И-ли-я ки-ли-я.
Я, ох, а-ма-на ма, На-пъ-тя, на-кръ-сто-пъ-тя.

* БУВАЛО ХАТУ ИЛИЯ НА ДОРОЗИ, НА РОЗДОРИКИ.
ЗНИЗУ ЦЕ ИРИНА ТА ИЛИ ГОВОРИТЬ:
ВИЗНИ МЕНЕ, ДЯВКУ ИЛИЯ, В СВОЮ МАЛУ ХАТУ!
НЕ МОЖУ, ЛЮБЕ ИРИНО, ВЪ В ТВОЕ РУСИ КОСИ!

Текстів болгарських пісень не подаємо тут у фенетичній версії, бо можна їх читати приблизно як по-українському - з отакими винятками:

- и** = [i], але не зм'якшує попереднього приголосного (крім к, г, х);
- е** = [e], тобто є тьверде, як українське [e], зм'якшує лише к, г, х;
- г** = [r] (як лат. [r]), а не [ʁ]; **ш** = [шт]!

50 ЗАСВИРАЙТЕ, МУРИ

Засвирайте мури, мури от Пирина,
Зазвънйте ясни, медени звънчета,
Песни пейте, птици гласовити, песни за юнаци.

П-в Над Пирин планина грее свобода,
На Пирин планина пее младостта!

Ах, да дойде Яне, Яне със кумити,
Парапунов млади с млади партизани,
Да погледнат своята родина, цъфнала градина!*

Рухлива

за-сви-рай-те му-ри, му-ри-от Пи-рин-на, за-звъ-нче-те яс-ни
ме-де-ни звъ-нче-та. Пес-ни-пей-те, пти-ци глас-о-ви-ти,
Пес-ни за ю-на-ци. На-д Пи-рин-на пла-ни-на
Гре-е сво-бо-да. На-д Пи-рин-на пла-ни-на пее-ме-млад-ост-та.

* ЗАГРЯТЕ, СТИНИ, СТИНИ ПЕРНУ, ЗАДЪВЕНІТЬ ЯСНИ НІДЯТИ ДВОИЧКИ.
СВІДЪАТЬ ПІСНИ, ГОЛОСИ ПІЯЩИХ, ПІСНИ ПРО ЮНАКІВ.
ПІРВЕЦІВЪ: НАД ГРАДИНИ ПІСНИ СВІТІТЬ ВОЛЯ; СВОБЕ МОЛОДІСТЬ ГІР ПІРИН
НЕХАЙ ПРИЙДЕ ЯНО, ЯНО З ТОВАРИШАМИ, МОЛОДИИ ПАРАПУНОВ
З МОЛОДИМИ ПАРТИЗАНАМИ; ХАЙ ПОВАЧУТЬ СВОЮ БАТЬКІВІ-
ЩИНУ - КАВЛУЧИЯ СБА.

Ъ - характерний българський голосний звук;
вимова посередня поміж [э] і [о], пригадує
російський редучований голосний [ѐ] (нп.
перший у слові „хорошо“).

ПРИКЛАДИ: градил = [град'іл], хей = [хей].
имате = [имате], грее = [гре-е], щом = [штом]

ИМАТЕ ЛИ ВИНО? 51

Имате ли вино, имате ли вино,
Имате ли руйно вино? Дайте го насам!
Руйно ли е то, руйно, или не -
Щом се казва руйно вино, дайте го насам!

Имате ли моми, имате ли моми,
Имате ли млади моми? Дайте ги за нас!
Млади ли са те, млади, или не -
Щом се казват млади моми, дайте ги за нас!

Имате ли баби, имате ли баби,
Имате ли стари баби? Държете ги за вас!
Стари ли са те, стари, или не -
Щом се казват стари баби, държете ги за вас!*

Помірно

И-ма-те ли ви-но, и-ма-те ли ви-но, и-ма-те ли
ру-й-но ви-но, да-й-те го на-сам! Ру-й-но ли е то, ру-й-но ли
ме... ИЛИ НЕ ИЛИ НЕ ИЛИ НЕ ВИ-НО, ДАЙ-ТЕ ГО НАСАМ!

* Б У ВАС ВИНО, Б У ВАС ІГРИСТЕ ВИНО? ДАЙТЕ ЙОГО СЕДИ! ЧИ ВОНО ІГРИ-
СТЕ, ЧИ НІ - ЯКЩО ВОНО ЗВЕТЬСЯ ІГРИСТЕ ВИНО - ДАЙТЕ ЙОГО СЕДИ!
Б В ВАС ДІВЧАТА, Б В ВАС МОЛОДИ ДІВЧАТА? ДАЙТЕ ТХ НАМ! ЧИ ВОНИ МО-
ЛАДИ, ЧИ НІ - ЯКЩО ВОНИ ЗВЕТЬСЯ МОЛОДИ ДІВЧАТА, ДАЙТЕ ТХ НАМ!
Б В ВАС БАБИ, Б В ВАС СТАРИ БАБИ? ТРИМАЙТЕ ТХ СЕБИ! ЧИ ВОНИ СТА-
РІ, ЧИ НІ - ЯКЩО ВОНИ ЗВЕТЬСЯ СТАРИ БАБИ - ТРИМАЙТЕ ТХ СЕБИ!

БОГАРИЯ - це **для туриста** не за-
повнені пляжі Чорного моря, але передусім

гори: могутня Ріла з широкими видами
з-під неба, альпійський Пирин, сувора, місцями май-
же пустинна Стара Планина (Балкан), чудові ліси-
сті й різноманітні Родопи.

52 ХЕЙ, ПОЛЕ ШИРОКО

Хей, поле широко, широко, зелено, хей!
Хей, балкан ти роден, хей, балкан ти наш,
Колко мъки знаеш, колко тайни криеш?
Хей, балкан ти роден наш!

Във колята равни момък славен се явил:
От балкана слязъл с пушка във ръка
Командир на отряд славен партизански.
Хей, балкан ти роден наш!

След него момците със развети знамена
Завземат в страната градове, села.
Песен за свобода пее днес народа:
Хей, балкан ти роден наш!

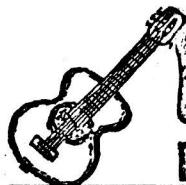
Повільно, широко

Хей, по- ле ши-ро-ко, ши- ро- ко, зе- ле- но, хей!
Хей, ба-л-кан ти ро-ден, хей, ба-л-кан ти ро-ден наш,
Кол-ко мъ-ки зна-еш, кол-ко тай-ни кри-еш,
Хей, ба-л-кан ти ро-ден наш!

(за двайцими догадженними мелодіями цієї пісні (українського походження))

* Гей, поле широко, широко, зелено, гей, гори рідні, гей, он гори наші
Силний ж муч знаєш, скільки тайн криєш, гей, гори наші рідні!
Поміж річними полемі появиліся славлений (знак: зійшов з гір з ру-
шницею в руці командир славного партизанського відділу, гей, гори...
За ним його хлопці з розвішеними прапорами здобували в краї-
ниста й села, пісню про волю співає свобідні народ, гей, гори...

→ Для нас це крім того край, в якому живе народ зі спорідненою мовою, численних спільних джерелом і елементах культури та багато в чо- му подібною історією.

ГІТАРА В ДВОХ УРОКАХ

УРОК I Сліа навчитися грати на скрипці або фортепіано. 53

УРОК II Опанувати практично п'яні тут основні знання. Автоматичне користування з го-тових таблиць прийомів без зрозуміння суті їх будови, не скоро приводить до самостійної гри.

1. ЧЕРГУВАННЯ ЗВУКІВ У 12-СТУПЕНЕВІЙ, ПІВ-ТОНОВІЙ СКАЛІ:

$\frac{1}{2}$ $\frac{1}{4}$ $\frac{1}{4}$...
c cis d dis e f fis g gis a ais h/c cis d dis tr

при тому пам'ятаймо, що

cis = des, dis = es, (cis = f), fis = ges, gis = as, ais = hoes, (his = c)

2) ПОЗИЦІЇ ЗВУКІВ В ГІТАРІ:

СВЯБОДА І	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII
СТРУНА	f	fis	g	gis	a	b	h	c
e	c	cis	d	dis	e	f	fis	g
d	gis	a	b	h	c	cis	d	dis
a	dis	e	f	fis	g	gis	a	b
e	b	h	c	cis	d	dis	e	f
e	f	gis	a	gis	a	b	h	c

Один зі способів настроювання гітари замочується в цьому, щоб порівняти однакові звуки на окремих парах струн.

3 ГАРМОНІЧНІ ФУНКЦІЇ

54

Закладаю, що поняття: інтервал, акорд, гама, тональність кожен пам'ятає зі школи (хоча, що ходив до десятилітків). Не всі може знати про гармонічні функції (тобто паралельні мажорні та мінорни тріади). Це збірка акордів, у якій всі основні звуки даної тональності, з допомогою яких можна заграти акорд паненмент до всякої пісні. Саме символи тих функцій записані над нотами пісень у цьому пенсіннію. Самостійне добирання акордів до нових пісень може полегшити діаграма „гармонічні функції“ на обилдаванні. А як брати ті акорди на гітарі (коли немає його запитати)? ось про це нижче;

4 ПРИЙОМИ АКОРДІВ НА ГІТАРІ:

Складові звуки даного акорду можна відчитати з відповідної діаграми на окладаванні (ті діаграми показують у спосіб дуже образний будову акорду). На рисунку в пункті 2 знаходимо позиції тих звуків на грифі гітари. Одним акордом можна брати різно, емпіонуючи його вибрані звуки. На приклад шукаємо акорди C (мажор) з 3 діаграми X беремо звуки с, е, г і знаходимо їх місце в гітарі (треба мати на увазі можливі та вигідні розподіли пальців) = тзв.

алікатура

- свободна струна
- позиція пальця

1)

2)

3)

4)

Прийомів струн окладів півціп (барр) :

Подібно шукаємо нп. акорди h⁰ (h мінор, з доданого семітоном величю). З діаграми X₁ для основного звука h маємо: h, d, fis, gis. Знаходимо відповідні прийоми:

1)

2)

3)

4)

Деколи можна грати тільки на чотирьох, або п'яти струнах (без басів). Вигідніше тримати тоді деякі акорди. Згаданим вище способом можна знайти прийом для всякого акорду. Кожен гітарист може опрацювати собі свою власну систему прийомів.

55

5 ТРАНСПОЗИЦІЇ

Транспозиція - це зміна тональності. всі пісні в тому пенсіннію записані в легких для прочитання нот (має чимало прикладних зм'яв) і заграли на гітарі тональностях. Якщо хочемо співати пісню вище, чи нижче, або хтось без гітари почне пісню в інших тональностях, ніж записана в пенсіннію, тоді мусимо всі акорди підвищити, або обнижити о відповідний, однаковий інтервал. можна користуватися діаграмою „транспозиції“, або „гармонічні функції“, де знайдемо відповідну нову тріаду основну для даної тональності, а також її тріаду паралельну.

На приклад змінюємо висопаненмент поданих і тональностей „d мінор“ на „h“, або „e“	h	F ⁺	h	H ⁺	e	A ⁺	D	G	C ⁺	F ⁺	h
	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑
	d	A ⁺	d	D ⁺	g	C ⁺	F	B	E ⁺	A ⁺	d
	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓
	e	H ⁺	e	E ⁺	a	D ⁺	G	C ⁺	F ⁺	H ⁺	e

Для туристської гри дуже практичний є „кеподастер“, який спороче однаково всі струми, і можна вживати прийоми записані при нотах акордів, а тональність собі довільно підвищати.

6 ТРУДНІШІ РИТМИ

В болгарських піснях часто стрічаються непарні ритми (3). Граємо їх так:

або просто

Щоб навчитися цього ритму, слід граючи, однокантно числити: „раз, два, три, раз, і, два, і“, н.п.:

(3) 1, 2, 3, 4, 1, 2, 3 / 1, 2, 3, 4, 1 // 1, 2, 3, 4, 1, 2, 1 // 1, 2, 3, 4, 1, 2, 1

Тут треба уважати, бо ми призвичаєні до регулярних ритмів і хочеться нам досягти до (4). Тоді граємо так:

1, 2, 3, 4, 1, 2, 1

Транспозиційний кругок слід приставити до діаграми даного типу акорду так, щоб стрілка (↑) вказала басовий основний звук акорду, а товсті лінії (!) вказали його складові звуки.

1 БУДОВА АКОРДІВ

- X - мажорний акорд
- Xm - міжорний акорд
- X5+ - збільшений акорд
- X5- - зменшений акорд
- 5 - додама секста велика
- 7 - додама септима мала

56

2 ГАРМОНІЧНІ ФУНКЦІЇ

* ПРИ НОТАХ МІНОРНИ АКОРДИ ВІЗНАЧЕНІ МОДИФИКАЦІЯМИ БУКВАМИ

Тоніка (T, t) - це основний акорд даної тональності. Транспозиційний кругок треба приставити назвою звуку, що окреслює басову тональність мажорну, до T, а міжорну до t. Стрілки вказують названня акордів тріади (основної та паралельної), тобто крім тоніки тЗВ, домінанту D5 і субдомінанту S, s. На приклад для тональності C мажор маємо: T = C, D = D5, S = F, а для паралельної тональності a міжор: t = a, D = E7, S = d.

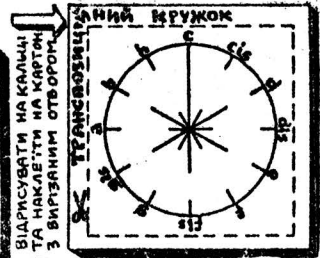
3 ТРАНСПОЗИЦІЇ

Коли змінюємо тональність на іншу, маємо, користуючись транспозиційним кругком, знайти нові звуки ((акорди) що відповідають старим.

НОТАТКИ

ИНТЕРВАЛИ

- 360° = октава
- A - терція велика
- B - терція мала
- C - секунда велика
- D - кварта
- A+B = квінта
- A+B+C = секста велика
- A+B+C = септима мала
- A+D = квінта збільшена
- B+C = кварта збільшена
- A+B+D = октава

ВІДПОВІДАЮТЬ НА КАЛЬЦІ ТРАНСПОЗИЦІЙНИЙ КРУГОК НА КАРТІНЦІ ВІДПОВІДАЮТЬ НА КАРТІНЦІ ВІДПОВІДАЮТЬ НА КАРТІНЦІ

БУДОВА АКОРДІВ

ГАРМОНІЧНІ ФУНКЦІЇ

ТРАНСПОЗИЦІЇ